

Ruski zakon o mestni ustavi z dne 11. junija 1892. leta.

Spisal dr. Vladimir Pappafava, odvetnik v Zadru.

Ruski zakon o mestni ustavi ni prvi korak na polji zakonite uredbe občinske uprave na Ruskem, ampak je rezultat revizije zakona z dne 16. junija 1870. l. Revizijo provzročile so nepravilike, katere so se po tem zakonu pokazale, in novi provincajni in distriktni redi. Zakon z dne 16. junija 1870. l. podal naj bi mestom večje polje, na katerem bi se lahko razvijala. O tem zakonu govorimo še pozneje. Predno se namreč moremo baviti z zakonom z l. 1892., predočiti si moramo, da razumemo prav prevažne določbe tega zakona, na kratko sploh razvoj občinske uprave na Ruskem ter odnošaje, kateri so se pokazali v tej upravi za časa, ko je izšel zakon, o katerem govorimo.

Početne uredbe mestne organizacije zakonodavnim potom nahajamo v karti carice Katarine II. z leta 1785. Temeljem tega zakona zadobila so mesta polagoma v svoji upravi značaj korporativnih institucij, česar Katarina II. nikakor ni nameravala.

Omenjena karta podelila je mestom pravico, da pridobivajo svojo lastnino do zemlje, vode in gozda, da ustanovljajo na svojem svetu naprave, ki donašajo dobiček, kakor mline, gostilne itd., ter je dajo v najem. Poleg tega podelila je ta karta mestom gotovi odstotni delež državnih dohodkov, kateri so se dobivali na njih ozemlju, na primer uvoznine in izvoznine od blaga, davka na alkohol itd. K tem dohodkom prišle so še globe, katere so se nalagale trgovcem in meščanom, zapuščine onih meščanov, kateri so umrli brez dedičev, in v posebno blagajnico tekli so prostovoljni doneski. Ti mestni dohodki porabljene so se pa smeli samo za stroške, katere so predpisovali in dovoljevali zakoni in so služili torej samo za plače mestnih uradnikov, za

vzdrževanje šol in dobrotvornih naprav, za dozidavanje in vzdrževanje mestnih poslopij. Za vsako drugo porabo trebalo je poskrbeti dovoljenja guvernerjevega, kateri je moral tudi nadzorovati mestne dohodke in stroške. Letni računi predlagali so se finančni kamori.

Meščan postal se je samo po rojstvu ali po naselbi v mestu, ali s tem, da si je nakupilo zemljišče v mestu, ali da se je pristopilo kaki zadrugi trgovcev ali da se je bilo sprejeto od rokodelskega stanu ali s tem, da so se v natori ali pa v gotovini plačale davščine, ki so se uvedle mestu na korist. Vsi meščani vpisani bili so v meščansko knjigo, meščanski zaznamek in sicer v 6. razredih ali oddelkih ter so stvarjali mestno korporacijo, gorodskoé obtchestvo. Znak, h kateremu teh 6 oddelkov se je pripisal meščan, bile so preje navedene lastnosti. K tem prišla je samo še, ako se ne oziramo na neznatne premembe, katerih pa tu ni vseh navesti, ker bi hilo to preobširno, ona lastnost meščanov, kateri so bili združeni v 5. razred; temu razredu pripadali so namreč takozvani veljaki: prejšnji mestni uradniki, učenjaki, ako so bili imejtelji akademičnega ali vseučilišnega diploma, umetniki, arhitekti, slikarji, podobarji, višji glasbeniki, kapitalisti z napovedanim premoženjem 50.000 rubljev, bankirji z napovedanim premoženjem 100.000 do 200 000 rubljev, veletrgovci, kateri pa niso imeli odprtih prodajalnic, in imejtelji trgovinskih ladij.

Vsi meščani zbrali so se vsaka tri leta na povelje ali z dovoljenjem guvernerja, da zaslišijo njegove predloge in se posvetujejo o mestnih koristih, da razložijo guvernerju mestne želje, katere pa pod kaznijo 200 rubljev niso smele nasprotovati obstoječim zakonom, da izvolijo uradnike mesta in mēra, kakor tudi člane magistrata, porotnike in prisednike. Voliti smeli so se za te službe samo meščani, kateri so spolnili 25. leto in so imeli glavnico, katera je donašala več kakor 50 rubljev obrestij. Samo, kjer ni bilo dobiti mož, kateri bi imeli teh lastnostij, smelo se je voliti može, ki niso imeli teh pogojev. „Gorodskoé obtchestvo“ imelo je lastnega tajnika, pečat z mestnim grbom in je smelo imeti za svoje seje in za svoj arhiv posebno poslopje.

Imelo je dalje pravico, da izvoli za upravo mesta „mestni svet“ (obtchaia gorodskaja douma), kateri je bil sestavljen iz

mêra (golova) in svetnikov (glassnie). Svetniki voliti so se morali iz različnih meščanskih razredov. Le-ta „mestni svet“, kateri je zboroval tudi le vsaka tri leta, skrbeti je moral za ljudsko prehranjevanje, pogajati se je moral s sosednimi mesti in vasmii, vzdržavati mir in pokoj med prebivalci, pospeševati trgovino v mestu, nadzorovati zidanje in vzdrževanje mestnih poslopij, pomnoževati mestne dohodke in pospeševati njegove dobrodelne naprave, poravnovati preporna vprašanja, ki so nastala v tovarištvi in zadrugah rokodelcev pri uporabi za nje veljavnih zakonov. Le-ta korporacija ni se pa smela vmešavati v pravnne zadeve meščanov. Pritožbe proti temu svetu vlagati so se morale pri magistratu. Ker je ta svet zboroval samo vsako tretje leto, je očitno, da svojih nalog nikakor ne bi mogel izpolnjevati, ako ne bi bil imel pravice, da voli za izvrševanje svojih opravil iz števila svojih članov, odgovarjajoč enakemu številu meščanskih razredov, šest mož, kateri so zborovali pod predsedništvom mêra kot „izvršujoči svet“ (chesti glassnaia douma) v vsakotedenskih sejah in kateri so morali izvrševati vse preje navedene naloge „mestnega sveta“.

Kmalu pokazale so se pa pomanjkljivosti tega zakona. Mesta dobila so kmalu tako zelo značaj korporacij, kakor gotovo ni bilo v namenih Katarine. Najpoglavitejše pomanjkljivosti sistema šestih razredov, katere pomanjkljivosti so se pokazale kmalu tudi v praksi, bile so, da so se uvrstili v prvi razred vsi posestniki zemljišč, ki so spadala k mestu, med tem ko je nasprotno peti razred, kakor se je preje navedlo, štel prebivalce, ki so spadali k najrazličnejšim stanovom. Plemstvo, katero je bilo organizovano po provincijah in distriktih, manjkalo je popolnoma. Peti razred se je sploh kmalu popolnoma izgubil in se je nadomestil z razredom častnih meščanov. Tako se je zgodilo, da so prešli konečno vsa mestna uprava in vsi uradi v roke treh razredov, obstoječih iz trgovcev, rokodelcev in malih meščanov, torej ljudi, ki so imeli malo izobrazbe in so bili odvisni, vsled česar ni malo trpel ugled dotičnih uradov. Zakon sam je to nekako uvidel, ker je dal trgovcem prvih dveh zadrug pravico, da odklone sprejem gotovih uradov, med njimi celo posel člana „mestnega sveta“, kot za nje brez pomena. Poleg tega vsa organizacija nikakor ni odgovarjala potrebam mestne uprave.

Svet, ki je bil pod nadzorstvom guvernerjevimi, zboroval je, kakor smo preje omenili samo vsako tretje leto in torej nikakor ni mogel izvrševati nadzorstva nad „izvršujočim svetom“. Nastalo je za posamezne stroke uprave več posebnih komisij, katere je imenovala vlada in izgubil je s tem izvršujoči svet vsak pomen in vpliv, akoravno bi bil moral sam reprezentovati mestno upravo. Njegova odvisnost segala je tako daleč, da je celo njegovega tajnika imenovala provincija. Ni malo ni bilo torej govora o živi krajevni upravi, ki bi odgovarjala interesom.

Še le car Nikolaj II. ustanovil je leta 1846. novo mestno ustavo, najprvo sicer samo za Petrograd, katero je pa pozneje razširil tudi na Moskvo in Odeso, torej na ona mesta, v katerih so se, kakor naravno, najbolj čutile navedene neprilike. Glavni smoter zakona bil je ta, da bi se pridobili za upravo boljši elementi in da bi se posebno pritegnili plemeniti posestniki mestnih zemljišč. Meščani razdelili so se v pet razredov, katerih jedina naloga je bila, da volijo člane mestnega sveta. Vsak razred volil je primerno številu svojih članov 100 - 150 zastopnikov pod predsedništvom mēra, ali člana izvršujočega sveta ali svojega starešine. Ako je bil volilni razred prevelik, volilo se je v oddelkih največ 600 volilcev. Volitev bila je, kakor preje, vsako tretje leto. Volivni bili so samo volilci dotičnega razreda, kateri so spolnili 25. leto; guverner je izvoljence potrdil ali pa odredil nove volitve. Mestni svet delil se je primerno meščanskim volilnim razredom tudi v 5 sekcij, katere so skupno posvetovale se o skupnih zadevah uprave, posamične pa so čuvale posebne koristi onega volilnega razreda, katerega so zastopale. Predsedništvo v mestnem svetu imel je mēr, ki se je volil od vseh volilcev iz vrst prvih treh volilnih razredov, kateri je moral biti najmanj 30 let star in je moral v Petrogradu imeti posestvo v vrednosti 15.000 rubljev. Službena doba trajala je 6, pozneje samo 4 leta. Mēra potrditi je imel pravico minister za notranje reči. Vsaka sekcija volila je za se predsednika, najstarejšega, katerega je moral potrditi generalni guverner. Potrditev mēra, kakor tudi najstarejših vršila se je na ta način, da je dotični volilni razred predložil dva kandidata, katerih enega je moralo predstoječo oblastvo potrditi za dotično službo. Tajnik sveta moral se je voliti izmed državnih uradnikov in ga je imel po-

trditi, ko je volitev sprejel, generalni guverner. Mestni svet na svojo roko ni smel ničesar ukreniti, moral je vse svoje sklepe predložiti izvršujočemu svetu, kateri jih ni smel ovreči, ampak je moral, ako je imel pomisleke, da bi izvršil te sklepe, razložiti je mestnemu svetu oziroma civilnemu guvernerju, slednji je pa, ako se ni dalo doseči, da bi se oba sveta zjediniła, predložil zadevo s svojim mnenjem v rešitev generalnemu guvernerju. Ako postavimo na mesto „izvršujočega sveta“ „magistrat“, na mesto „mestnega sveta“ „mestni zbor“, na mesto „civilnega guvernerja“ „vladnega predsednika“, in na mesto „generalnega guvernerja“ „ministra za notranje zadeve“ in ako pomislimo, da razpravljajo pri konfliktih „magistrat“ in „mestni zbor“, da se morda doseže sporazumljenje, v mešanih deputacijah, podobno kakor sekcije in „mestni“ in „izvršujoči svet“, vidi se, da je ta postopek podoben onemu v nemških mestih, za katere velja mestni red z leta 1853.

Izvršujoči svet je imel 12 članov, katere so volile sekcije mestnega sveta in katere je potrdil generalni guverner za službeno dobo 4 let. Njim je na strani stal vladni uradnik, katerega je postavil za to minister za notranje stvari na predlog generalnega guvernerja za dobo treh let. Izvršujoči svet, v hierarhični podrejenosti od senata, bil je pod neposrednim nadzorstvom provincijalnega in generalnega guvernerja.

Ne oziraje se na premembo v številu članov mestnega sveta, katero se je zmanjšalo v letu 1859, bili so to temeljni načrti ustave, kakoršno je dobil Petrograd l. 1846. in pozneje Moskva in Odesa. O kaki samostojnosti in torej o kakem samostojnem razvoju mest pri tej ustavi ni bilo govora. Pri vsakem koraku nadzorovani po vladi, niso posamezne navedene sekcije, sveti in mēr vodili mestne uprave, ampak vlada.

Car Aleksander II., kateri je premenil provincijalno ustavo temeljem novih volilnih principov, dal je v enakem zmislu tudi mestom novo organizacijo in sicer z zakonom z dne 16. junija 1870. Te temeljne premembe hočemo si nekoliko ogledati.

Po njegovi ustavi imel je v prvi vrsti volilno pravico vsak prebivalec mesta, ako je bil 1. ruski državljan, 2. najmanj 25 let star in vrh tega ali a) posestnik v mestnem okrožji ležečega, obdačenega zemljišča ali b) je imel temeljem patenta

trgovinsko ali industrijalno napravo ali c) če je plačeval po dveletnem bivanji temeljem raznih trgovinskih patentov dodatni davek in 4. ni bil mestu na dolgu nobenih davkov.

Vidi se, da je volilni princip temeljil na komunalnih davkih, čeravno ne na vseh, in da so bili najemniki in zakupniki sicer prosti davkov po teh določbah, da pa torej tudi niso imeli volilne pravice. Velika večina izobraženih stanov: učenjaki, odvetniki, zdravniki itd. ostala je izključena od uprave, napaka v zakonu, katere pač ni treba obsirneje vtemeljevati.

Kakor v pruskem mestnem redu za stareje provincije vpeljal se je zistem treh volilnih razredov t. j. od vseh volilcev plačani davek razdelil se je na tri jednake dele in so bili v I. volilnem razredu najvišji davkoplačevalci do prve tretjine, v II. razredu davkoplačevalci, ki so za njimi največ plačevali, v III. razredu ostanek davkoplačevalcev. Vsaki razred volil je tretjino članov mestnega sveta, ki so se volili. Kake razlike je ta zistem moral po raznih mestih napravljati vsled značaja volilcev, je očitno. Ni naš namen, da bi kritikovali zistem treh razredov, kateri zistem se tudi v Prusiji mnogo napada, pa tudi mnogo zagovarja. Baviti se hočemo le še na kratko z mestnimi oblastvi, katera so temeljila na tem volilnem principu.

Tu najdemo najprvo municipalni svet, kateri je sestojal primerno številu volilcev iz 30 do 72 (v Petrogradu iz 280, v Moskvi iz 180) članov, kateri so se volili za 4 leta. Ta svet zborovati je moral pod predsedništvom mēra vsaj dvakrat na leto. Zborovati je pa moral in smel na zahtevo mēra ali guvernerja ali vsaj petine vseh članov tudi večkrat. Njegove naloge so bile, pregledovati mestne dohodke in stroške, voliti mestne uradnike, določevati njihove plače in davke v zakonitih mejah, najemati posojila, sprejemati darila, dajati izvršujočim organom mesta instrukcije in izdajati zavezne krajevne statute. Vsi njegovi sklepi naznanili so se po mēru guvernerju, kateri je priobčeval je, ako ni bilo povoda, da bi se jim ustavljal, v oficijelnem provincijalnem oglasniku.

Izvršujočo oblast imela je „ouprava“, katere člani — najmanj 2 — (kakor mēr) voljeni po municipalnem svetu iz svoje srede ali izmed volilcev za dobo 4 let, so uradovali pod predsedništvom mēra. S privoljenjem ministrovim izročiti se je

smela izvršujoča oblast v malih mestih tudi mêru samemu. „Ouprava“ imela je voditi materijelne interese mesta, katere ji je odkazal municipalni svet. Sklepa z večino glasov. Mêr, kateri je bil ob enem predsednik „ouprave“ in municipalnega sveta, imel je mnogo večji vpliv in ugled, kakor preje. On je imel pravico sklepe „ouprave“ oziroma njihovo izvršitev odklanjati, da je sporoči guvernerju in je smel tudi v slučajih potrebe na lastno pest kaj ukreniti, kar je pa moral „oupravi“ naznaniti v njeni prvi seji. On sklicuje municipalni svet, določuje dnevni red, je odgovoren za zapisnik in mora vpošiljati prepise sprejetih sklepov guvernerju. Mêr provincijalnega glavnega mesta bil je ob enem še član „komisije za mestne zadeve“; o nalogah te komisije hočemo še na kratko govoriti.

Akoravno se je odkazalo končno sklepanje o sklepih municipalnega sveta, proti katerim je imel guverner pomisleke, prvemu senatnemu departementu, uvidelo se je vendar, da bi bilo velike koristi, ako bi se za to ustanovilo oblastvo, katero bi natanko poznalo krajevne razmere, vsled česar se je ustanovila za vkrepanje v prvi instancijski v vsakem provincijalnem glavnem mestu komisija za mestne zadeve. Ta komisija sestojala je: iz guvernerja, njegovega namestnika, poslovodje finančne komore, prokuratorja okrajnega sodišča, predsednika „ouprave“ provincije, predsednika ali jednega člana mirovnih sodišč in mêra provincijalnega glavnega mesta; vsi njeni člani imeli so torej svoj sedež v tem mestu in bili so večinoma neodvisni od guvernerja. Pri komisiji bilo se je v vsakem oziru pritoževati proti mestni upravi, njej odkazati so se morali vsi sklepi, proti katerim je imel guverner pomisleke — naprava, katera je bila za avtonomijo mest jako velike koristi.

Akoravno je bil zakon z leta 1870. brez dvoma jako dobrodejnega pomena za mesta, posebno za velika in večja mesta, imel je vendar, to se ne da tajiti, velike napake, opozarjamo le na nepravilne zisteme treh razredov, na to, da so bili vsled tega zistema izključeni v srednjih mestih izobraženi ali recimo učeni stanovi, na okolnost, da je bil mêr predsednik municipalnega sveta in „ouprave“.

Da bi se odpravile nepravilike, katere so se pokazale sčasoma od zakona z leta 1870. sem, da bi jednako z novo navedenimi

izpremembami v provincijalni in distriktni ustavi zopet tesneje spojila se mestna ustava in uprava s centralno upravo, ukazala se je revizija ravno omenjenega zakona z dne 16. junija 1870. l. Rezultat te revizije bil je zakon o mestni ustavi z dne 11. junija 1892. l.

Predno se hočemo baviti z vsebino tega zakona v njegovih posameznih oddelkih, oziraje se na tesni, nam odmerjeni prostor, moremo se baviti le s poglavitnimi določbami zakona, navesti hočemo najprvo uvodni ukaz carja Aleksandra z dne 11. junija 1892. l. v prestavi.

„Ukaz Nj. Veličanstva cara vodečemu senatu.“

„Zakon, kateri je izdal dne 16. junija 1870. l. pokojni“
 „naš gospod oče o mestni ustavi ni imel premalih uspehov.“

„Mesta so se lepo razvijala in pogoji velikomestnega živ-“
 „ljenja zboljšali so se v marsikakem oziru. Poleg teh ugodnih“

„uspehov pokazale so se pa v organizaciji in upravi mest“
 „marsikatero napake, katere je treba popraviti. Radi tega“

„in da bi se mestna uprava uravnala primerno novim“
 „principom, kateri so merodajni za krajevne reprezentativne“

„naprave provincij in distriktov (zemskia outchrejenja)“
 „ukazali smo svojemu ministru za notranje reči revizijo“

„zakona z leta 1870. O ustavnem zakonu, kateri se je iz-“
 „delal vsled tega ukaza, je ravnokar naš državni svet“

„izrekel svoje mnenje in smo ga Mi odobrili. Odkazujemo“
 „ta zakon vodečemu senatu ter ob jednem ukazujemo:“

„1. zakon uvesti je polagoma v vseh mestih države, razun“
 „v mestih provincije kraljevine Poljske, v Turkestanski pro-“

„vinciji, Transkaspiskem okrožji in v Kavkaški provinciji,“
 „v katerih se ni uveljavil zakon z dne 16. junija 1870. l.“

„2. Minister za notranje reči določiti ima, kedaj se uvedi“
 „ta zakon v mestni ustavi v vsakem mestu, kakor tudi“

„vojni minister za mesta, katera so v njegovi upravi.“
 „Vodeči senat storiti ima vse potrebno, da se pred-“

„stoječi ukaz izvrši.“
 „Podpisano v izvorniku po Nj. carskem Veličanstvu v“
 „Bernstorpu na Danskem dne 11. junija 1892.“

Aleksander m. p.

Poglavje I. ima splošna določila o področji mestne uprave in izrečno določuje, da se prebivalcem poleg zakonito določenih davkov ne smejo nalagati nobene davščine. Ako se to vkljub temu zgodi ali ako katero državno, provincijalno ali distriktno oblastvo ukrene nezakonite naredbe proti mestu, pritožiti se mora mestna uprava pri guvernerju oziroma mestnemu prefektu, in ako tu ne zadobi pravice, ali če je naredbo ukrenil guverner sam ali katero višje oblastvo, pritožiti se more mestna uprava v določenem roku pri vodečem senatu. Guverner nadzoruje, da se uprava vrši redno in zakonito. V onih provincijah, v katerih se je upeljal zakon z dne 12. junija 1890. l. o reprezentativnih ustanovah v provincijah in distrikth, stopi na mesto posebne „komisije za mestne zadeve“ ona „za provincijalne in mestne zadeve“ tako, da pri vkrepanji o zakonitosti odredb in sklepov mestne uprave na mesto od provincijalnega reprezentativnega zbora voljeni član stopi član, voljen od municipalnega sveta provincijalnega glavnega mesta iz svoje srede. Petrograd, Odesa, Braševo, Nikolajevo, Kerč in Sevastopol imajo za mestne zadeve posebno sestavljene komisije. Dalje izdaje se za komisije v Don-skih provincijah, v Sibiriji in Zakavkaziji posebne določbe, zadevajoče njih ustavo in se §-i 8. — 12. navedenega zakona z dne 12. junija 1890. l. razširijo na obojne komisije (namreč na komisije samo za mestne zadeve in one za provincijalne in mestne zadeve, kakor smo preje razložili). Člane municipalnega sveta kateri sodelujejo v komisijah za mestne zadeve, potrditi mora minister za notranje reči. V vseh slučajih, v katerih so mesta v upravi podrejena vojnemu ministru, stopi ta na mesto ministra za notranje reči. § 20. konečno daje mestom pravico, da imajo pečat s svojim grbom.

Poglavje II., katero vsebuje jedro vsega zakona, govori v §-u 21. do vštverno §-a 107. o organizaciji, pristojnosti, oblastvih, upravnih organov in načinu službovanja mestne uprave. Upravni organi so: „municipalni svet“ (gorodskaja douma) in „mestno vodstvo“ (gorodskaja ouprava) s svojimi izvršujočimi organi. Da se volijo člani municipalnega sveta (gorodskie glassnie), sklicujejo se volilni razredi vsako četrto leto na termin, kateri določuje „ouprava“ in katerega odobri guverner. Volitve se vdeležujejo: 1. ruski državljani, dobrotvoriteljni, uče-

njaški in učni zavodi in državne uprave, ako posedujejo ti zavodi, uprave in osebe v mestnih mejah najmanj tekom jednega leta zemljišča iz naslova posesti ali užitka, zemljišča, katera so mestu na korist obdačena: v obeh glavnih mestih najmanj s 3000 rublji, v provincijalnih glavnih mestih z več kakor 100.000 prebivalci in v Odesi najmanj s 1500 rublji, v družih provincijalnih, okrajnih in prefekturkih glavnih mestih, kakor tudi v važnih distriktnih glavnih mestih z najmanj 1000 rublji, v vseh drugih mestih z najmanj 300 rublji in 2. oni ruski državljani in zakonita društva in družbe, katere imajo v mestnem okrožji že najmanj tekom jednega leta. trgovska t. j. trgovinska ali industrijalna podjetja, katera spadajo v glavnih mestih prvi za drugi, v družih mestih prvi ali pa drugi. Ako poseduje več oseb zemljišče nerazdelno, vdeležiti se sme samo en posestnik v sporazumu z drugimi sopoestniki volitve municipalnega sveta. Osebe, katere bi imele po teh določbah volilno pravico, pa še niso 25 let stāre, ne smejo izvrševati volilne pravice osebno, kakor tudi ne ženske, ampak store to po pooblaščenih, kateri se morajo izkazati s pooblastilom. Varuhi in oskrbniki izvršujejo volilno pravico za svoje varovance. Ženske izročevati smejo svojo volilno pravico očetu, možu, sinu, zetu, nečaku, bratu ali stričniku. Posestnik dati se sme pri volitvi zastopati samo po svojem sinu. Zavodi, družbe in državne uprave pošiljajo k volitvam svoje zastopnike, katere imenuje pri slednjih dotični upravni predstojnik, pri prvih pa upravni sveti. Zastopniki imeti morajo pooblastilo in čeravno za svojo osebo nimajo lastnosti gledé premoženja, kakor jo zahteva zakon, imeti morajo vsaj vse druge lastnosti, katere se zahtevajo za dosego volilne pravice. Noben član volilnega razreda ne sme poleg svojega glasu zastopati več kakor jeden glas. Izključeni od volilne pravice so na vsak način: 1. predsednik in člani krajne komisije za mestne zadeve, razun plemeniškega maršala, predsednika „ouprave“, mestnega mêra, članov provincijalnega zbora in municipalnega sveta; 2. duhovniki kristijanskih ver in crkveni sluge; 3. oni, ki so v javni mestni službi in 4. oni, ki so v službi krajne policije. Ni treba posebej omenjati, da izključuje zakon, kakor povsod, od volilne pravice vse one, kateri nimajo vseh državljskih pravic, ki so pod policijskim nadzorstvom, ki se na-

hajajo v konkurzu, kateri nimajo pristopa do javnih služeb itd. Vsi, kateri imajo volilno pravico, stvarjajo volilno skupino, katera se, ako je preveč volilcev, deli na okrajne skupine po mestnih okrajih in katere volijo primerno svojemu številu municipalne svetnike. Meje volilnih okrajev določuje municipalni svet in potrjuje je, ko je določene meje pretresovala komisija za mestne zadeve, za glavna mesta minister za notranje reči, za vsa druga mesta pa guverner. Imenike volilnih mož, ako je več okrajev, po okrajih sestavlja „ouprava“ in se razgrinjajo s privoljenjem guvernerjem tri mesece pred volitvijo. Vgovore proti pravilnosti imenikov vlagati je v prekluzivnem roku 14 dni pri „oupravi“, proti njeni odločbi pa pritožbe v 8 dneh pri guvernerju. Ta odkazuje reklamacije, s svojim mnenjem opremljene, komisiji za mestne zadeve, katera je končno rešuje. Predseduje pri volitvi mâr oziroma zastopajo ga člani municipalnega sveta, katere potrjuje v to svrho guverner. Izmed došlih volilcev vzamejo se za pripomoč pri sprejemanji in štetji glasov prisedniki. Volitev vršiti se more le, ako je došlo več volilcev, kakor je treba voliti municipalnih svetnikov in njihovih zastopnikov. Voli se namreč vsakokrat najmanj petina svetnikov, katere se ima voliti, še posebej kot zastopnike ali namestnike n. pr. ako je treba voliti 100 municipalnih svetnikov, voli se še 20 namestnikov. Volitev sama je tajna ter se vrši po kroglah o predlaganih kandidatih, kateri se ali sami oglase ali pa katere predlaga vsaj 5 volilcev. Pri volitvi odločuje večina, pri enakem številu glasov pa žreb. Ako je dobilo več oseb večino, kakor je voliti municipalnih svetnikov, zmatra se voljene one, kateri so dobili največ glasov; ostale zmatra se voljene kot namestnike in se za namestnike voli znova samo še toliko, kolikor manjka do petine. Glasovi, katere je dobil jedni ali drugi kandidat, vpišejo se v zaznamek, kateri podpišejo predsednik in volilci. Zaznamek pridati se mora tekom 24 ur po končani volitvi „oupravi“, katera sestavi, ako se je volilo po okrajih, na podlagi izročeni jej zaznamkov glavni zaznamek voljenih municipalnih svetnikov in njih namestnikov in ga izroči tekom 48 ur guvernerju. Vgovore proti pravilnosti volitve vložiti je v enem tednu pri guvernerju, kateri izroči zaznamek in reklamacije komisiji za mestne zadeve, koja, če treba, odredi nove volitve, ali pa, če se nanašajo rekla-

macije samo proti nekaterim izvoljencem, izreče, da so izvoljeni oni, kateri so za njimi dobili največ glasov. Ako je zaostalo število izvoljenih municipalnih svetnikov za eno tretjino za številom svetnikov, katere je treba voliti, imenuje minister za notranje reči, kolikor jih manjka, izmed onih svetnikov, kateri so bili zadnja štiri leta v svetu in sicer se izberejo najprvo oni, kateri so o svojem času dobili največ glasov. Zaznamek izvoljencev razglasi se v oficijelnem mestnem oglasniku.

Iz teh določeb, katere smo, ker je volitev jako važna, navedli nekoliko obširneje, razvidi se, kako važne in mnogobrojne so spremembe, katere je uvedel novi zakon. Zdaj pripuščajo se k volitvi samo posestniki zemljišč, ki imajo gotovo vrednost, in trgovci, ki pripadajo k prvi, oziroma k prvi ali drugi zadrugi. Vsi drugi posestniki manjših zemljišč in trgovci ostalih zadrug so popolnoma izključeni, pripuščeni pa k mestni upravi tudi niso najemniki in zakupniki, kateri pa kakor zdravniki, učenjaki itd. imajo morda jako visoko stopinjo izobrazbe. Čeravno se mora to slednje obžalovati, odobravati se mora vendar prvo določbo. Odpadla je delitev volilcev v tri razrede po davčnih tretjinah; vsi volilci stvarjajo, kakor smo omenili jedno volilno skupino, katera se sme samo vsled želje po municipalnem svetu razdeliti na volilne mestne okraje, katera želja se pa pač redko kedaj izreče, ker smejo volilci jednega volilnega okraja voliti samo one, kateri spadajo k njihovem volilnemu okraju, oziroma k njihovi volilni skupini. To je pa omejitev volitve, kateri se nihče rad ne podvrže. Tako je n. pr. municipalni svet v Petrogradu, ko je uvidel to omejitev volitve, opustil delitev volilcev po mestnih okrajih, akoravno je sila težka volitev v tako veliki volilni skupini. Opozoriti moramo tudi še na okolnost, da po novem zakonu eventualno minister za notranje reči, kakor smo že omenili, svetnike, kateri so izstopili, z nova imenuje svetniki, ako se ni po volitvi doseglo več kakor jedna tretjina svetnikov, katere je treba voliti.

Bavimo se pa sedaj z municipalnim svetom (gorod-skaia douma).

V municipalnem svetu predseduje mêt, člani voljeni so za štiri leta. Njih število je, kakor bodemo takoj razvideli, mnogo manjše, kakor preje. To pomanjšanje, vsled katerega hitra rešitev

opravil gotovo ne trpi, ako pomanjšanje ne prekorači pravih mej, odgovarja manjšemu številu volilnih opravičencev. Zakon določuje z ozirom na to sledeče: V mestih, v katerih ni več kakor 100 volilcev, sestojata municipalni svet iz 20 članov. Kjer je več kakor 100 volilcev, volijo se za vsakih 50 volilcev 3 svetniški člani in sicer tako, da število članov municipalnega sveta ne presega: v glavnih mestih 160; v provincijalnih glavnih mestih z več kakor 100.000 prebivalci in v Odesi 80; v drugih okrajnih in prefekturkih glavnih mestih, kakor tudi v distriktnih glavnih mestih 60, v vseh drugih mestih 40. V distriktnih mestih sede v municipalnem svetu z glasovalno pravico tudi še: predsednik izvršujoče distriktne komisije in odposlanec crkvene uprave, ako sodi škofijsko oblastvo, da je treba imenovati odposlanca. Predno nastopijo člani svoje mesto, upravljati morajo to službo brezplačno, se zaprisežejo, ali če njih vera ne dopušča prisege, zaobljubijo se pismeno. Ako član izgubi pravico, da bi prisostoval sejam, kar se zgodi, ako pride v sodno preiskavo, ali če pride v konkurz itd. ali če svojo službo odloži, stopi na njegovo mesto, dokler je izključen, oziroma še za nadaljno službeno dobo, oni namestnik, kateri je o svojem času dobil največ glasov. Noben član ne sme brez tehtnega razloga izostati od seje in mora naznaniti pismeno mēru svoj izostanek ter navesti razloge, kateri so v zakonu določno naštetih. Mēr objavi pisanje zboru. Ako izostane član, ne da bi se bil opravičil, ali če municipalni svet ne pripozna navedenih razlogov, more se izostali član z dvetretjinsko večino kaznovati z globo (katera ne sme biti višja, kakor 75 rubljev) v prvem slučaju, in ako član zopet izostane, sme ga svet začasno izključiti.

(Konec prihodnjič.)

Iz pravosodne prakse.

Civilno pravo.

a) Izvršba na potresno podporo v pokritje zaslužka na popravah je dopustna.

Vsled prošnje Valentina A. dovolilo je deželno sodišče v Lj. z odlokom z dne 23. novembra 1895, št. 10281 v delovito po-